

Castell - Convent de Penyafort

Santa Margarida i els Monjos

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Castell - convent de Penyafort.
Emplaçament Sobre un turó amb accés des del camí de l'Abadal, un cop passat un gual del riu.

Coordenades:

Latitud: 41.30649
Longitud: 1.65832
UTM Est (X): 387686
UTM Nord (Y): 4573649

Classificació

Número de fitxa 08251-44
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Romànic Gòtic Modern Renaixement Barroc Contemporani
Neoclàssic Historicista
Segle XII-XVII
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: en procés de rehabilitació.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs National Monument Record – Defensa
inspire:
Observacions protecció: BCIN R-I-51-5690
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari si, IPA 1579
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat Pública

Titular: Ajuntament de Santa Margarida i els Monjos
Autoria de la fitxa Tríade scp
Data de registre de la fitxa: ds., 25/05/2002 - 02:00

Descripció

Complex arquitectònic que integra construccions de diferents èpoques, des de l'edat mitjana fins l'actualitat. Entre les edificacions medievals destaca una torre (de 5,6 m de diàmetre i parets de més d'1,5 m de gruix), amb una petita sala circular a l'interior; dues petites sales corbades perimetrals a la torre, comunicades amb portes de mig punt d'estil romànic; una sala absidial possiblement emprada com a baptisteri i que conserva pintures murals d'interès; l'atri de l'església, una sala rectangular que està decorada també amb pintures murals i inclou una volta d'aresta gòtica amb una clau que mostra les armes dels Espuny (senyors del castell a les darreries de l'edat mitjana i fins al segle XVII); i una sala amb una escala que condueix a la part residencial. L'església és d'una sola nau, coberta amb volta d'aresta amb arcs torals, amb absis rectangular i cripta funerària accessible. La decoració és molt senzilla, amb una gran motllura a la imposta de la volta, finestres cegues i lesenes que continuen fins a terra els arcs torals. L'amplada aparent es veu incrementada per sis capelles a cada costat, que ocupen els espais lliures entre els contraforts de la volta. Al costat de l'epístola del presbiteri hi ha la sagristia. En la primera i la tercera capelles del costat de l'evangeli hi ha portes que comuniquen amb el pati interior del conjunt, i a les capelles dels peus portes que duen a sales annexes. Als peus de la nau hi ha un gran cor de fusta, amb accés des de la mateixa església i des de la torre rodona. A ambdós costats, damunt la sagristia i les capelles laterals, i a nivell del cor, hi ha dues fileres de petites habitacions. Darrera de l'absis de l'església hi ha un edifici de planta rectangular i dos pisos. La planta baixa de la resta de l'edifici té forma de L. L'ala que queda al cos principal de l'edifici, està força compartimentada. L'ala de ponent compta amb una gran nau que en origen era destinada a celler. A la porta, enconat, hi ha un cartell que es data a l'any 1693. A l'extrem del celler hi ha una altra edificació de dues plantes rectangulars, amb accés també des de l'exterior. La planta residencial ha estat en ús fins a l'actualitat. La primera planta ocupa dues ales de l'edifici, amb un total de vint-i-tres espais, sense comptar els passadissos. Tres són cuines que encara conserven els fogons de carbó, i hi ha quatre banys. Dos espais més es troben dins les edificacions medievals de la torre rodona, i comuniquen amb el cor de l'església. De cara al pati interior, hi ha una gran sala-menjador, i una altra sala habilitada com a menjador situada prop de l'angle nord-occidental del conjunt. Hi ha setze dormitoris, dos conserven l'estructura de cambra i alcova. Tots donen a l'exterior, amb finestra o balcó, i la major part estan coberts per voltes catalanes rebaixades, que els donen una presència imponent. Prop del menjador hi ha un gran terrat, que permet accedir a una sala, aïllada de la resta, que es troba en mal estat de conservació. Damunt de les ales residencials hi ha les golfes, on es pot observar la cara interna de les voltes que cobreixen els passadissos i les habitacions, així com les encavallades de fusta. Estan il·luminades per finestres arran de terra. Damunt l'angle de les dues naus hi ha un gran mirador amb tres arcades a cada costat curt i cinc als costats llargs. Bona part de les arcades estan tapiades. A ponent, hi ha un cos annex. Es tracta d'una porxada parcialment tapiada, amb grans arcs de mig punt de més de tres metres de llum, que donen al jardí. L'edifici compta amb dos grans jardins. Un ocupa l'espai central i l'altre queda al costat de ponent. Aquest últim inclou una avinguda envoltada de xiprers que mena fins a la bassa. Al costat de la bassa hi ha un gran pou de planta ovalada, creuat per una arcada d'origen molt probablement medieval. Per últim, a una certa distància a ponent del conjunt edificat hi ha la torre d'un antic molí de vent i les ruïnes d'un altre edifici.

Història

La part més antiga d'aquest conjunt arquitectònic, és el que queda de la casa natal de Raimon Penyafort (1175 / 1185 - 1275), una petita fortificació depenent del castell d'Olèrdola. La majoria d'edificis que es conserven es van construir després de la canonització el sant. L'any 1602 començarem les obres de construcció del convent dominicà de Penyafort, amb una església de dimensions considerables i dues ales de planta rectangular, amb la planta baixa destinada a usos agrícoles i el pis a espais residencials. El 1707 es construï el portal de l'església, que tenia un gran retaule que va ser robat el 1815. L'any 1835 el castell-convent va ser desamortitzat i passà a mans privades. A les darreries del segle XIX pertanyia a l'enginyer Puig i Llagostera, que va renovar l'edifici i l'adaptà com a mansió senyorial. L'any 1936 l'església va ser saquejada i se'n van cremar les relíquies que conservava. Aleshores va ser transformada en presó per a captius de guerra, mentre els propietaris i els masovers seguien emprant la part residencial. Després d'un període de deteriorament i successius canvis de mans, el conjunt va ser adquirit l'any 1980 per la senyora Gallemí. El conjunt va ser declarat el 8 de gener de 1988 Bé d'Interès Cultural, amb la categoria de Monument Nacional. L'any 1997 es creà l'Associació d'Amics del Castell de Penyafort, amb la finalitat de vetllar per la conservació física i els usos socials del castell. L'any 2002, l'ajuntament de Sta. Margarida i els Monjos adquireix el castell - convent

Bibliografia

Oficina de Patrimoni Cultural (2000), Castell de Penyafort. Sta. Margarida i els Monjos. Diputació de Barcelona. Barcelona. ROSSELLÓ RAVENTÓS, Joan (1986). Inventari de patrimoni arquitectònic de Catalunya. L'Alt Penedès. Generalitat de Catalunya. Barcelona. GIRONA GALIMANY, Jaume (1985). Les nostres masies. Programa de la Festa Major 1985. Sta. Margarida i els Monjos.

